

Lagring av stallgödsel

Information från miljö- och hälsoskyddsförvaltningen

I den här broschyren redovisas en sammanfattning av hur lagstiftning tillämpas i Västerås.

Hela Västerås kommun är ett nitratkänsligt område. Enligt EU:s nitratdirektiv ska strängare regler för lagring och spridning av stallgödsel gälla i dessa områden. Syftet är att minska föroreningen av kväve i yt- och grundvattnet.

Allmänna regler för lagring av stallgödsel

Lagringsutrymmen ska vara utformade så att avrinning eller läckage inte sker till omgivningen. Exempel på lagringsutrymmen är gödselplattor, gödsellaguner, urinbrunnar och flytgödselbrunnar. Gödselplattor bör ha stödmurar eller kanter samt en lutning så att gödsel eller lakvatten inte läcker ut till omgivningen. Även pressvatten från plansilo måste samlas upp i ett tätt lagringsutrymme.

För att minska ammoniakavgång ska urin- och flytgödselbehållare vara täckta och påfyllning ska ske under täckning. Med täckning menas till exempel svämtäcke, tak, tät duk, halmtäcke eller liknande.

Förordning (1998:415) om miljöhänsyn i jordbruket § 7

Hur förvarar du gödseln?

Kraven på hur du förvarar gödseln beror på vilken slags verksamhet du bedriver.

Jordbruksverksamhet

Din verksamhet definieras som ett jordbruksföretag om något av följande kriterier är uppfyllda:

- Brukar mer än 2,0 hektar åkermark (ägd och/eller arrenderad åkermark) och eller brukar minst 5 hektar jordbruksmark (åkermark + betesmark)
- Äger en djurbesättning som omfattar minst
  - 10 nötkreatur eller
  - 10 suggor eller
  - 50 svin eller
  - 20 får och lamm eller
  - 1000 fjäderfä

Bedriver du ett jordbruksföretag gäller följande regler:

Företag med upp till 10 djurenheter:

- Alla djurslag – minst sex månaders lagringskapacitet

Företag med fler än 10 och upp till 100 djurenheter:

- Nöt, häst, får eller get – minst sex månaders lagringskapacitet
- Övriga djurslag (till exempel gris eller fjäderfä) – minst 10 månaders lagringskapacitet

Företag med fler än 100 djurenheter:

- Nöt, häst, får eller get – minst 8 månaders lagringskapacitet
- Övriga djurslag (till exempel gris eller fjäderfä) – 10 månaders lagringskapacitet

Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket § 6

Om du som jordbruksföretag tar emot eller för bort gödsel ska dokumentation finnas.

Du måste anteckna:

- Gödselmängden som levereras
- Vilket djurslag och vilket antal djur gödseln kommer ifrån, alternativt hur stor mängd totalfosfor gödseln innehåller
- Datum för leverans
- Till vem gödseln levereras
- Anteckningarna ska sparas under minst sex år

Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad anser växtnäring § 13

Bedriver du inte ett jordbruksföretag, men har djurhållning som ger gödsel gäller följande rekommendationer:

Färre än 100 djurenheter:

- Alla djurslag från första djurenheten – minst 6 månaders tät lagringskapacitet ska finnas.

Om du inte själv har kapacitet för att lagra stallgödseln ska avtal finnas med en mottagare.

Permanent ligghall

Har du en permanent ligghall för dina djur ska underlaget vara tätt. Ett tätt underlag får räknas in i den tillgängliga lagringskapaciteten för gödsel. Ett eventuellt kompletterande lagringsutrymme, till exempel en gödselplatta, behöver då inte vara lika stort.

Om du tar emot eller lämnar bort gödsel

Mottagarens ska ha tillräcklig lagringskapacitet både för sin egen och mottagen gödsel. Om du som mottagare bedriver ett jordbruksföretag så gäller samma regler för dig som för leverantören om avtal och anteckningar.

Lagring av gödsel i fält

Tillfällig lagring

Lagring av gödsel i fält, så kallad stukalagring, får ske under vissa förutsättningar och under vissa perioder men lagringen i fält får inte räknas in i den totala lagringskapaciteten.

Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad anser växtnäring § 7

Tillfällig lagring av gödsel i fält bör bara ske om gödseln kan staplas till minst en meters höjd. Lagringstiden bör hållas så kort som möjligt. Lagringstiden under tidig vår och under senare delen av hösten bör begränsas till någon eller högst några veckor. Gödsel som innehåller mera strömedel och som kan staplas till minst två meters höjd, gödsel med lågt näringsinnehåll eller komposterad gödsel bör kunna lagras i fält under något längre tid.

Exempel på gödselslag som normalt kan lagras tillfälligt i fält är djupströgödsel från nötkreatur och suggor, fastgödsel från fjäderfä och fastgödsel från grisnings- och slaktsvinsstallar. Det är då under förutsättning att gödseln kan staplas till en till två meters höjd.

Att tänka på vid tillfällig lagring i fält av stallgödsel eller andra organiska gödselmedel:

- Att stukan placeras på det fält där gödseln ska spridas. Vid återkommande lagring på samma fält bör lagringsplatsen flyttas inom fältet och inte placeras på samma plats under de närmaste fem åren.
- Att mängden gödsel som läggs ut inte är större än växtnäringsbehovet på det aktuella fältet.
- Att lagringsplatsen anordnas så att läckage till följd av utlakning eller ytavrinning från gödseln vid tö eller häftigt regn undviks och att ytvatten eller dricksvattentäkt inte riskerar att förorenas.
- Att gödsel inte lagras där det finns risk för översvämning, ansamling av vatten eller hög grundvattennivå under lagringstiden.
- Att jordarten på lagringsplatsen är sådan att den förhindrar snabb genomrinning genom markprofilen.
- Att lagringen inte sker direkt ovanför kända dräneringsledningar.
- Att utläggningen kan ske utan att markskador uppkommer.
- Att lagringsplatsen placeras på en plats där olägenheter i form av till exempel lukt och flugor inte uppkommer för närboende.
- Tänk också på att inte lägga gödsel på åkerholmar eller liknande platser som är skyddade enligt miljöbalken.

Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad anser växtnäring

Kompostering av gödsel

Kompostering av gödsel som kan staplas till minst två meters höjd och som behöver komposteras innan spridning kan ske i så kallad stuka i fält.

Bara mycket strörik gödsel, som till exempel hästgödsel eller djupströgödsel från mottagningsstallar för suggor i satellitsystem, bör komposteras i stuka.

Att tänka på vid kompostering av gödsel i fält:

- Att komposteringen i första hand bör utföras i utrymmen som uppfyller kraven för lagring enligt sidan 3 i denna folder.
- Att komposteringen sker under sommarhalvåret, april till och med oktober.
- Att gödseln sprids vid närmast lämpliga tillfälle efter att komposteringen av materialet är avslutad.
- Att utläggning i en och samma kompost sker under en begränsad tidsperiod.
- Att komposten placeras på åkermark som är i bruk och på det fält där gödseln ska spridas. Vid återkommande lagring på samma fält bör komposteringsplatsen flyttas inom fältet och inte återkomma till samma plats på 5 år.
- Att en gröda anläggs på platsen så snart som möjligt efter det att gödseln avlägsnats.
- Att lagringsplatsen väljs eller anordnas så att läckage till följd av utlakning eller ytavrinning från gödseln vid tö eller håftigt regn kan undvikas och att ytvatten eller dricksvattentäkt inte riskerar att förorenas.
- Att lagringen inte sker på plats där det finns risk för översvämning eller ansamling av vatten under komposteringstiden.

Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad anser växtnäring

- Att jordarten på platsen inte är av sådan karaktär att det sker en snabb genomrinning genom markprofilen. Sandjordar bör därför undvikas. Tyngre jordar kan bearbetas ytligt innan kompostering för att undvika att snabb genomrinning sker genom sprickor och maskgångar.
- Att grundvattenytan på platsen inte ligger nära markytan och att det inte förekommer risk att grundvattenytan stiger till markytans nivå under komposteringstiden.
- Att komposten inte placeras på en plats som utgör infiltrationsområde för dricksvattentäkt.
- Att komposteringen inte sker direkt ovanför kända dräneringsledningar.
- Att utläggningen kan ske utan att markskador uppkommer.
- Att komposteringsplatsen väljs så att olägenheter för närboende i form av till exempel lukt och flugor inte uppkommer.
- Att komposten ordnas på sådant sätt att kompostering främjas bland annat genom att storlek och utformning på stukan anpassas så att syrebrist kan undvikas.

Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring

Skyddsavstånd

Skyddsavstånd mellan en stuka och dricksvattenbrunn bör vara minst 200 meter.

Skyddsavstånd till dagvattenbrunnar, öppna diken och andra vattendrag bör vara minst 50 meter.

Avstånd mellan en stuka och bostäder bör vara minst 200 meter. Detta för att en stuka kan lukta och ge upphov till flugor.

Exempel på djurenheter

Med en djurenhet menas till exempel:

- 1 mjölkko
- 6 kalvar, en månad eller äldre
- 3 övriga nöt, sex månader eller äldre
- 3 suggor, inklusive smågrisar upp till 12 veckor
- 10 slaktsvin eller avelsgaltar, 12 veckor eller äldre
- 1 häst inklusive föl upp till sex månader
- 10 får eller getter, sex månader eller äldre
- 40 lamm eller killingar upp till sex månader
- 100 värphöns, 16 veckor eller äldre
- 200 slaktkycklingar

Kontakta oss på miljö- och hälsoskyddsförvaltningen

Rådgör gärna med oss på miljö- och hälsoskyddsförvaltningen om du planerar bygga en ligghall, gödselförvaring, lägga upp en stuka eller har andra funderingar kring lagring och hantering av gödsel.

Om du har upplag av gödsel inom detaljplanelagt område måste du anmäla detta till miljö- och hälsoskyddsförvaltningen.

Att sprida gödsel inom eller intill detaljplanelagt område kräver tillstånd enligt de lokala hälsoskyddsföreskrifterna.

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd §37

Lagstiftning, regler och råd

- Miljöbalken
- Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket
- Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd
- Jordbruksverkets föreskrift om ändring i föreskrifter och allmänna råd (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring
- Lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa och miljön
- Du kan läsa mer om lagring av stallgödsel med mera på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se

VÄSTERÅS STAD

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
721 87 Västerås
Kontaktcenter 021-39 00 00
vasteras.se